
**Latvijas Bankas noteikumu normas, kas attiecas uz ārvalstu valūtas skaidras naudas
pirkšanu un pārdošanu, neatbilst Satversmei**

2016. gada 2. martā Satversmes tiesa ir pasludinājusi spriedumu lietā Nr. 2015-11-03 „Par Latvijas Bankas 2014. gada 15. septembra noteikumu Nr. 141 „Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas prasības, veicot ārvalstu valūtu skaidrās naudas pirkšanu un pārdošanu” 19. un 20. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. un 64. pantam, kā arī 91. panta pirmajam teikumam”.

Likums izsmeļoši regulē kredītiestāžu un kapitālsabiedrību, kas veic ārvalstu valūtas skaidras naudas pirkšanu un pārdošanu, klientu identifikācijas gadījumus. Latvijas Banka, pieņemot apstrīdētās normas, ir pārkāpusi likumdevēja piešķirto pilnvarojumu.

Apstrīdētās normas

Apstrīdētās normas nosaka:

19. Ja darījums nav neparasts vai aizdomīgs un netiek uzsāktas darījuma attiecības, bet darījuma summa ir ekvivalenta 2 000 – 7 999,99 *euro*, kapitālsabiedrība veic klienta vai patiesā labuma guvēja identifikāciju šādā kārtībā:

19.1. nokopē klienta identifikācijas dokumentus;

19.2. pārliecinās par klienta personu apliecinošā dokumenta īstumu un derīgumu;

19.3. nekavējoties ziņo kompetentai tiesībsargājošai iestādei, ja ir pamatotas aizdomas par iesniegtā personu apliecinošā dokumenta viltojumumu.

20. Ja šo noteikumu 19. punktā minēto viena klienta veikto darījumu kopsumma viena mēneša laikā sasniedz šo noteikumu 13.1. apakšpunktā minēto summu [8 000 *euro* vai vairāk], kapitālsabiedrība identificē klientu šo noteikumu 18. punktā minētajā kārtībā (*kas paredz detalizētāku procedūru*).

Apstrīdētās normas izdotas saskaņā ar Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma 47. panta trešo daļu¹.

---

¹ Latvijas Banka nosaka kapitālsabiedrībām, kas nodarbojas ar ārvalstu valūtas skaidras naudas pirkšanu un pārdošanu, saistošas prasības šajā likumā noteikto pienākumu izpildei attiecībā uz iekšējās kontroles sistēmas izveidi, patieso labuma guvēju noskaidrošanu un pārliecināšanos, ka persona, kas norādīta kā patiesais labuma guvējs, ir klienta patiesais labuma guvējs, kā arī attiecībā uz klientu veikto darījumu uzraudzību un klientu saimnieciskās darbības pārzināšanu.

Augstāka juridiskā spēka normas

Satversmes 1. pants: „Latvija ir neatkarīga demokrātiska republika.”

Satversmes 64. pants: „Likumdošanas tiesības pieder Saeimai, kā arī tautai šinī Satversmē paredzētā kārtībā un apmēros.”

Satversmes 91. panta pirmais teikums: „Visi cilvēki Latvijā ir vienlīdzīgi likuma un tiesas priekšā.”

Lietas fakti

Lieta ierosināta pēc sabiedrības ar ierobežotu atbildību “TAVEX” konstitucionālās sūdzības. Sūdzības iesniedzēja ir kapitālsabiedrība, kas savas komercdarbības ietvaros citastarp veic ārvalstu valūtas skaidras naudas pirkšanu un pārdošanu (skaidras naudas tirdzniecību). Šādu pakalpojumu sniedz vienīgi kapitālsabiedrības, kas saņēmušas Latvijas Bankas licences, un kredītiestādes kā vienu no finanšu pakalpojuma veidiem. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma prasības attiecas uz abām minētajām tiesību subjektu grupām.

Sūdzības iesniedzēja norāda: pirms apstrīdēto normu pieņemšanas normatīvie akti paredzēja, ka kapitālsabiedrībām, kas nodarbojas ar skaidras naudas tirdzniecību, un kredītiestādēm ir pienākums identificēt klientu ikvienā gadījumā, kad tiek veikta skaidras naudas tirdzniecība par summu, kuras ekvivalents ir 8 000 *euro* un vairāk. Savukārt apstrīdētās normas attiecoties tikai uz kapitālsabiedrībām, kas nodarbojas ar skaidras naudas tirdzniecību, bet neattiecoties uz kredītiestādēm, kuras sniedzot identisku pakalpojumu. Šāda situācija neatbilstot vienlīdzības principam. Turklāt apstrīdētās normas esot pieņemtas, pārkāpjot likumdevēja pilnvarojumu, tādējādi tās neatbilstot Satversmes 1. un 64. pantam.

Tiesas secinājumi un lēmums

Par pamattiesību ierobežojumu

Satversmes tiesa atzina, ka kapitālsabiedrības, kas nodarbojas ar skaidras naudas tirdzniecību, un kredītiestādes, kas skaidras naudas tirdzniecības pakalpojumu sniedz kā vienu no finanšu pakalpojuma veidiem, sniedzot šādu pakalpojumu, atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos. Savukārt apstrīdētās normas paredz atšķirīgu attieksmi pret minētajām personu grupām. [17 - 19]

Satversmes tiesa pārbaudīja, vai atšķirīgā attieksme ir noteikta ar pienācīgā kārtībā pieņemtu tiesību normu. [20]

Par Latvijas Bankas tiesībām izdot ārējos normatīvos aktus

Satversmes tiesa norādīja, ka atbilstoši varas dalīšanas principam likumu pieņemšana par jebkuru valsts politikas jautājumu ir likumdevēja kompetencē. Tomēr, lai padarītu likumdošanas procesu efektīvāku, arī valsts pārvaldes iestādēm, tostarp arī autonomajām iestādēm, noteiktos gadījumos ir tiesības pieņemt ārējos normatīvos aktus. Latvijas Bankai ir tiesības izdot ārējos normatīvos aktus atbilstoši Saeimas pilnvarojumam vienīgi tai ar likumu piešķirtās kompetences jomā attiecībā uz konkrētu tiesību subjektu loku. [21]

Par likumdevēja pilnvarojumu izdot apstrīdētās normas

Satversmes tiesa atzina, ka Latvijas Banka nedrīkst izdot noteikumus tādos jautājumos, kurus ir izlēmis pats likumdevējs. [22.1] Likums izsmēloši regulē kredītiestāžu un kapitālsabiedrību, kas veic skaidras naudas tirdzniecību, klientu identifikācijas gadījumus. Savukārt Latvijas Banka ir pieņēmusi normas, kas nosaka jaunu klienta identifikācijas gadījumu. Tādējādi Latvijas Banka ir pārkāpusi likumdevēja piešķirto pilnvarojumu. [23.4]

Satversmes tiesa atzina, ka apstrīdētajās normās noteiktā atšķirīgā attieksme nav noteikta ar likumu, proti, Latvijas Banka, pieņemot apstrīdētās normas, ir rīkojusies pretēji varas dalīšanas principam un pārkāpusi likumdevēja piešķirto pilnvarojumu. Tādējādi apstrīdētās normas **neatbilst Satversmes 1. un 64. pantam, kā arī 91. panta pirmajam teikumam un ir atzīstamas par spēkā neesošām no to pieņemšanas brīža.** [24, 25]

Satversmes tiesas spriedums ir galīgs un nepārsūdzams, tas ir stājies spēkā. Sprieduma teksts ir pieejams Satversmes tiesas mājaslapā: http://www.satv.tiesa.gov.lv/wp-content/uploads/2015/04/2015-11-03_Spriedums.pdf.

Relīze sagatavota ar mērķi veicināt izpratni par Satversmes tiesā izskatāmajām lietām. Tā nav uzskatāma par nolēmuma daļu un nav saistoša Satversmes tiesai. Spriedumi, lēmumi un cita informācija par Satversmes tiesu atrodama tiesas mājas lapā www.satv.tiesa.gov.lv.

Līna Kovalevska

Satversmes tiesas priekšsēdētāja palīdze

Lina.Kovalevska@satv.tiesa.gov.lv, 67830748, 29813216